

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 224/2010-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., vo veci namietaného porušenia jeho práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13, čl. 3 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 350/2009 a jeho uznesením z 31. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. mája 2010 doručená sťažnosť MUDr. D. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13, čl. 3 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len

„krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 350/2009 a jeho uznesením z 31. marca 2010 (ďalej len „uznesenie z 31. marca 2010“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) žalobu o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu proti Slovenskej republike (ďalej len „žalovaný“), zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 26 C 136/2005 zo 14. mája 2008 žalobu sťažovateľa zamietol a krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 Co 285/2008 z 29. decembra 2008 tento rozsudok potvrdil. Obe konania vedené okresným súdom, ako aj krajským súdom boli právoplatne skončené 5. marca 2009. Sťažovateľ napadol uvedený rozsudok krajského súdu dovolaním.

V rámci dovolacieho konania sťažovateľ požiadal o ustanovenie zástupcu z radov advokátov na zastupovanie pred dovolacím súdom. Okresný súd uznesením sp. zn. 26 C 136/05 z 27. júla 2009 jeho žiadosť odmietol. Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením z 31. marca 2010 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Podľa sťažovateľa *„Krajský súd v Trnave súdnemu konaniu nepomohol a porušil základné ľudské právo D. B. garantované čl. 13 Dohovoru – právo na účinný opravný prostriedok a čl. 14 – zákaz diskriminácie.*

Krajský súd v Trnave v uznesení 23Co/350/2009-410 rozhodol diletantsky, pretože potvrdil neustanovenie advokáta na dovolacie konanie, hoci mal v spise predložené potrebné aktuálne pomery sťažovateľa s tým, že sťažovateľ nemá prostriedky na zaplatenie advokáta, tieto Krajský súd prehliadal a použil nepravdivé údaje alebo značne skreslené za účelom škodiť a aj tak konal, čím porušil základné právo garantované čl. 6 ods. 1 a čl. 3 nikoho nemožno odbit' ponižujúcim spôsobom.“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví:

„II.A. Krajský súd v Trnave porušuje základné práva D. B. v konaní 23Co/350/2009 garantované čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru, ktorým je Slovenská republika viazaná.

II.B. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Trnave 23Co/350/2009-410 z dňa 31. 03. 2010 a vec vracia Okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.C. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu predvolať svedkov, pripojiť vyšetrovací spis ÚIS-418/BA1-PO-2004 a vykonať náležité dokazovanie a konať bez ďalších prieťahov.

II.D. Ústavný súd prikazuje Krajskému súdu zaplatiť satisfakciu D. B. vo výške 30.000 EUR v lehote 15 dní odo dňa doručenia Nálezu Ústavného súdu, plus trovy advokáta.“

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti požiadal aj o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom z dôvodu jeho nepriaznivých majetkových a osobných pomerov.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojich práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu z 31. marca 2010. K porušeniu uvedených práv sťažovateľa malo dôjsť tým, že krajský súd uznesením z 31. marca 2010 potvrdil uznesenie okresného súdu sp. zn. 23 C 136/2005 z 27. júla 2009, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o ustanovenie zástupcu z radov advokátov na zastupovanie pred dovolacím súdom.

II.A K namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd aplikujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru skúma, či konanie ako celok bolo spravodlivé, a nie je zásadne oprávnený a povinný posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Do obsahu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Sťažovateľ pokladá uznesenie krajského súdu z 31. marca 2010 za nesprávne, pretože je podľa jeho názoru založené na nepravdivých údajoch o jeho majetkových pomeroch.

Z odôvodnenia uvedeného uznesenia z 31. marca 2010 vyplýva:

„Predpokladom pre ustanovenie advokáta v zmysle ust. § 30 ods. 1 O. s. p. je, aby boli predpoklady účastníka pre oslobodenie od súdnych poplatkov a citované ust. § 30 ods. 1 O. s. p. dáva možnosť poskytnutia väčšej právnej ochrany účastníkovi, ktorý je síce procesne spôsobilý, ale nemá prostriedky na výdavky zástupcu spojené so zastupovaním, hoci potrebu zastúpenia odôvodňuje zložitá povaha riešenej veci a záujem účastníka. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že predpokladmi na ustanovenie zástupcu z radov advokátov, alebo centrum právnej pomoci je 1. žiadosť účastníka konania, 2. ak účastník spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, na základe rozhodnutia súdu podľa ust. § 138 ods. 1, tzn. Či takéto rozhodnutie odôvodňuje pomery účastníka a kumulatívne či nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie, či bránenie práva.“

V ďalšej časti odôvodnenia uznesenia z 31. marca 2010 krajský súd skonštatoval, že *„prvostupňový súd náležite preukazoval osobné, zárobkové, majetkové pomery, pričom odvolaciemu súdu v tejto súvislosti nezostáva nič iné ako prihliadnuť na už konštatované pomery žalobcu (sťažovateľa, pozn.), ako boli presne citované v rozhodnutí súdu prvého*

stupňa... S prihliadnutím na uvedené majetkové pomery nemožno priznať žalobcovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, a preto sa súd stotožňuje s rozhodnutím súdu prvého stupňa, že sa zamietla žiadosť o ustanovenie z radov advokátov.“

Podľa § 30 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitného predpisu, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa názoru ústavného súdu zdôvodnenie krajského súdu v danej veci je dostatočne vyargumentované. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd dostatočným spôsobom a súčasne poukazujúc na odôvodnenie uznesenia okresného súdu z 27. júla 2009 uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné odvolanie sťažovateľa považovať za neodôvodnené a napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdiť. Ústavný súd nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu, ktorý by nemal oporu v zákone. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu nie je zjavne neodôvodnené a ani arbitrárne, a preto je z ústavného hľadiska udržateľné a akceptovateľné.

Ústavný súd tiež pripomína, že nejde o porušenie práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania, a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy na základe výkladu a použitia relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich právne závery nie sú

svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil priamu príčinnú súvislosť medzi napadnutými postupmi a uznesením krajského súdu z 31. marca 2010 a možným porušením práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a konštatuje, že krajský súd postupoval v právnej veci sťažovateľa takým spôsobom, ktorý neumožňuje, aby po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné dospieť k záveru o porušení jeho uvedených práv.

Ústavný súd z týchto dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.B K namietanému porušeniu čl. 13, čl. 14 a čl. 3 dohovoru

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd ním priznaných sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Samotná skutočnosť, že sťažovateľ podal sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, vylučuje, že by postup krajského súdu mohol byť v nejakom vecnom vzťahu k eventuálnemu porušeniu čl. 13 dohovoru.

Ústavný súd poznamenáva, že podľa judikatúry EŠLP sa čl. 13 dohovoru vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, ods. 52). V okolnostiach prípadu však ústavný súd k takémuto záveru nedospel.

Ústavný súd rovnako konštatuje, že postup krajského súdu nemôže žiadnym spôsobom zasahovať do práva sťažovateľa vyplývajúceho z čl. 14 dohovoru. Sťažovateľ netvrdil, že by sa s ním z dôvodov uvedených v čl. 14 dohovoru zaobchádzalo v napadnutých konaniach rozdielne oproti iným osobám v identických alebo podobných situáciách a že takto proti nemu postupoval krajský súd. Subjektívny názor sťažovateľa na diskrimináciu jeho osoby nie je dôvodom na prijatie záveru, že vo vzťahu k nemu mohlo dôjsť k diskriminačnému postupu. V danom prípade chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili dospieť k takému záveru aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd aj vo vzťahu k čl. 14 dohovoru poukazuje na judikatúru EŠLP, z ktorej vyplýva, že uvedený článok iba dopĺňa ostatné hmotnoprávne ustanovenia dohovoru a jeho protokolov. Tento článok však nemá vlastnú nezávislú existenciu, ale je účinný len vo vzťahu k právam a slobodám, ktoré sú zaručené ustanoveniami dohovoru.

Z čl. 3 dohovoru vyplýva povinnosť štátov zabezpečiť, aby jednotlivci podliehajúci ich právomoci neboli vystavení zlému zaobchádzaniu alebo trestom vrátane zlého zaobchádzania zo strany ostatných jednotlivcov. Aby zlé zaobchádzanie spadalo do pôsobnosti čl. 3 dohovoru, musí dosiahnuť určité minimum závažnosti. Vzhľadom na uvedené neexistuje príčinná súvislosť medzi postupom krajského súdu a jeho uznesením z 31. marca 2010 a možným porušením práva sťažovateľa podľa čl. 3 dohovoru.

Na základe už uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá, ústavný súd už o ďalších požiadavkách sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2010